

Panju pro Belgii, rozsudek ze dne 23. 8. 2023 - Zastavení trestního řízení jako účinný prostředek nápravy proti nepřiměřené délce řízení

Stěžovatel: Panju

Žalovaný stát: Belgie

Číslo stížnosti: 49072/21

Datum: 23.08.2023

Článek Úmluvy: čl. 13
čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: náhrada, přiměřená délka trestního řízení, spravedlivý proces, účinný prostředek nápravy, zastavení řízení

Český právní řád: čl. 36 Listiny základních práv a svobod
§ 13 odst. 1, § 31a zákona č. 82/1998 Sb., notářský řád

Významnost: 2

**VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č.
4/2023**

Panju pro Belgii, rozsudek ze dne 23. 8. 2023

Autorský komentář

Případ se dotýká otázky, zda zastavení trestního stíhání může být účinným prostředkem nápravy ve smyslu čl. 13 Úmluvy v případě, že v trestní věci stěžovatele není rozhodnuto v přiměřené lhůtě, anebo zda vedle zastavení trestního řízení stěžovateli náleží také náhrada nemajetkové újmy vůči státu. Soud dospěl k závěru, že zastavení trestního řízení může být účinným prostředkem nápravy pro účely odpovědnosti státu za nepřiměřenou délku řízení, pokud z národního práva plyne, že k zastavení stíhání došlo právě z důvodu porušení práva na přiměřenou délku řízení. V poměrech České republiky není zastavení trestního stíhání z důvodu jeho nepřiměřené délky zákonem výslovně upraveno. Trestní soudy přesto k zastavení řízení v daných okolnostech někdy přistupují a je pak třeba vyjít z toho, že důvod zastavení řízení spočívající v jeho nepřiměřené délce musí být zjevný právě ze zastavovacího rozhodnutí (srov. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3300/2013). V tom anotované rozhodnutí podporuje stávající judikaturu Nejvyššího soudu. Oproti tomu závěr Soudu (bod 61 rozsudku), že zastavení trestního řízení z důvodu promlčení není dostačující formou zadostiučinění poškozenému ze strany státu, se s judikaturou Nejvyššího soudu dosud mýjí, neboť ta je sice nepovažuje samo o sobě za účinný prostředek nápravy porušení práva na přiměřenou délku

trestního stíhání, ale umožňuje k němu přihlídnout jako k jedné formě zadostiučinění (NS 30 Cdo 843/2017).

SKUTKOVÝ STAV

Stěžovatel, pan Panju, byl dne 19. 11. 2002 zadržen na základě podezření z nelegálního obchodování se zlatem a porušení zákona proti praní špinavých peněz. Padesát kilogramů zlata, které přepravoval, bylo zabaveno a peněžní prostředky na jeho belgických bankovních účtech byly zablokovány.

V letech 2005 a 2007 podal stěžovatel několik stížností u trestního senátu odvolacího soudu z důvodu nepřiměřené délky trestního řízení. Tento soud shledal, že délka řízení nebyla neobvyklá s ohledem na rozsah a složitost případu, nicméně uznal, že stěžovatelova stížnost na průtahy v řízení je důvodná. Zdůraznil však, že navzdory své pravomoci dohlížet na řádný průběh trestního řízení nemá pravomoc požadovat po státním zástupci, aby učinil jakékoli úkony ve věci.

V roce 2007 zahájil stěžovatel řízení, aby dosáhl zrušení opatření o zabavení zlata s odůvodněním, že došlo k překročení přiměřené délky řízení stanovené čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Odvolací soud zamítl jeho stížnost s tím, že není přípustné, aby si stěžovatel na průtahy v řízení, k nimž sám přispěl.

Dne 27. 3. 2010 odvolací soud odvolal vyšetřujícího soudce z případu. Dne 10. 5. 2011 Poradní senát bruselského soudu první instance prohlásil za neplatné veškeré úkony trestního řízení, provedené vůči stěžovateli po 18. 11. 2002, což mělo za následek zrušení zablokování bankovních účtů stěžovatele a uvolnění mu zabaveného zlata.

Evropský soud pro lidská práva ve svém rozsudku ze dne 28. 10. 2014, Panju proti Belgii, č. 18393/09, seznal, že vláda neprokázala, že jí poskytované prostředky nápravy jsou účinné v teorii i praxi, a proto dospěl k závěru, že došlo k porušení čl. 13 ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Rovněž shledal porušení posledně zmíněného ustanovení z důvodu překročení přiměřené délky trestního řízení, zahájeného v roce 2002 proti stěžovateli.

Dne 25. 6. 2014 rozhodl odvolací soud, že navzdory složitosti případu trestní řízení jako celek překročilo přiměřenou lhůtu a že další pokračování v trestním řízení by bylo bezúčelné.

Následně státní zástupce požádal o zastavení řízení proti stěžovateli. Dne 24. 6. 2015 rozhodl odvolací soud o zastavení trestního řízení a prohlásil obžalobu proti stěžovateli za nepřipustnou.

S odkazem zejména na závěry rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. 10. 2014 a rozsudku trestního senátu odvolacího soudu ze dne 24. 6. 2015 podal stěžovatel u soudu prvního stupně žalobu na belgický stát na náhradu nemajetkové újmy způsobené průtahy v řízení a škody vzniklé v důsledku zablokování finančních prostředků a zabavení zlata. Dne 6. 4. 2017 soud prvního stupně zamítl námitku promlčení vznesenou belgickým státem. Měl za to, že zavinění vyplývající z překročení přiměřené délky řízení bylo prokázáno. Pokud jde o nemajetkovou újmu, konstatoval, že tato újma byla prokázána z důvodu nejistoty stran rozhodnutí v jeho věci, v níž byl stěžovatel ponechán po dobu od 10. 11. 2011 do 24. 6. 2015. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí o zastavení trestního stíhání ze dne 24. 6. 2015 nebylo samo o sobě způsobilé nahradit vzniklou nemajetkovou újmu, měl vnitrostátní soud za to, že zbývající nemajetková újma by proto měla být kompenzována částkou stanovenou ex aequo et bono (podle zásad spravedlnosti – pozn. autora anotace) ve výši 1000 EUR.

Stěžovatel se proti tomuto rozsudku odvolal. Žádal vyšší částky náhrady vzniklé nemajetkové újmy a škody. V rozsudku ze dne 12. 3. 2020 odvolací soud zamítl odvolání stěžovatele. Nejprve připomněl, že pětiletá promlčecí lhůta pro uplatnění nároku z odpovědnosti vyplývající z nepřiměřené délky

řízení začala běžet až od rozsudku odvolacího soudu ze dne 25. 6. 2015, kterým bylo řízení zastaveno. Odvolací soud rozhodl, že nemajetkovou újmu je třeba přičíst zčásti procesnímu chování stěžovatele a že veškerá újma byla nahrazena rozhodnutím o zastavení trestního řízení. Ve skutečnosti neexistoval žádný důkaz o tom, že kdyby byla věc projednána v přiměřené lhůtě, situace stěžovatele by byla lepší. Pokud jde o majetkovou újmu, odvolací soud zdůraznil, že se ji stěžovatel snažil směřovat nikoli vůči nepřiměřené délce soudního řízení, ale vůči prodlení s vrácením zabaveného zlata a uvolněním jeho účtů. V tomto ohledu odvolací soud konstatoval, že stěžovatel byl oprávněn kritizovat prodlení s uvolněním a vrácením zlata, pokud odvolací soud ve svém usnesení ze dne 10. 5. 2011 konstatoval vady trestního řízení. Za této situace odvolací soud seznal, že stěžovatel stále nepředložil listinné důkazy na podporu existence jím tvrzené škody. Stěžovatel zejména neprokázal, že by zablokované finanční prostředky investoval lépe nebo jiným způsobem, že získal menší množství zlata nebo že ztratilo svou hodnotu.

Dne 30. 6. 2020 podal stěžovatel proti tomuto rozsudku dovolání. Odvolacímu soudu vytýkal názor, že zastavení trestního řízení zcela nahrazuje utrpěnou újmu, aniž by uvedl, jaký jiný faktor kromě zastavení by mu prospěl z hlediska náhrady jím utrpěné újmy. Podle názoru stěžovatele bylo soudem nařízené opatření procesní povahy a nemohlo v žádném případě zajistit plnou náhradu újmy vyplývající z toho, že stěžovatel čekal na soudní rozhodnutí po dobu, která byla považována za nepřiměřeně dlouhou. Jeho situace se v zásadě zhoršila, aniž by to bylo nutné prokázat. Stěžovatel rovněž vytýkal odvolacímu soudu, že neprovedl konkrétní posouzení utrpěné újmy.

Dne 1. 4. 2021 Kasační soud zamítl dovolání s tím, že argument stěžovatele, podle kterého zastavení řízení nemůže v žádném případě zajistit plnou náhradu újmy, postrádá oporu ve vnitrostátním právu.

RELEVANTNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA

24. Belgické právo stanoví několik opatření pro případ překročení přiměřené délky trestního řízení ... Soud níže připomíná příslušné části právních předpisů a judikatury pro účely tohoto případu.

A. Trestní řád

25. Podle článku 235a trestního řádu může trestní soud po skončení vyšetřování (tj. po vyřízení věci) a ve všech případech postoupení věci přezkoumat z úřední povinnosti správnost provádění trestního řízení, a musí tak učinit, pokud je návrh na přezkum, včetně posouzení toho, zda nebyla překročena přiměřená délka řízení, podán státním zástupcem nebo jednou ze stran (rozsudek Kasačního soudu ze dne 8. 4. 2008, sp. zn. P.07.1903.N).

26. Pokud trestní soud zjistí, že přiměřená délka řízení byla překročena do té míry, že výkon práva na obhajobu a/nebo provádění důkazů byly v mezidobí znemožněny a že v důsledku toho bylo nenapravitelně porušeno právo na spravedlivý proces, musí zastavit řízení nebo případně nařídit, aby byla obžaloba zamítnuta (rozsudek Kasačního soudu ze dne 6. 10. 2010, sp. zn. P.10.0729.F, se závěrem před generálním advokátem Vandermeerschem; viz také rozsudek Kasačního soudu ze dne 6. 3. 2013, sp. zn. P.12.1980.F).

27. Pokud trestní soud zjistí, že překročení přiměřené délky trestního řízení neohrožuje provádění důkazů a právo na obhajobu obviněného, rozhodne o vhodném prostředku nápravy (rozsudek Kasačního soudu ze dne 5. 6. 2012, sp. zn. P.12.0018.N; rozsudek Kasačního soudu ze dne 19. 2. 2013, sp. zn. P.12.0867.N; rozsudek Kasačního soudu ze dne 10. 12. 2013, sp. zn. P.13.0691.N).

B. Úvodní část trestního řádu

28. Čl. 21ter zákona ze dne 17. 4. 1878, obsahující úvodní část trestního řádu, stanoví, že pokud

délka trestního řízení překročila přiměřenou dobu, může soudce vynést odsuzující rozsudek prostým uznáním obžalovaného vinným nebo vynesení rozsudku ukládajícího trestní sazbu nižší než minimální trest stanovený zákonem.

C. Občanský zákoník a žaloba z odpovědnosti za zavinění

29. Žalobu na mimosmluvní občanskoprávní odpovědnost za překročení přiměřené délky soudního řízení lze podat na základě těchto ustanovení občanského zákoníku:

§ 1382

„Jakýkoli čin člověka, který způsobí škodu druhým, zavazuje toho, kdo škodu způsobil, aby ji nahradil.“

§ 1383

„Každý nese odpovědnost za škodu, kterou způsobil, a to nejen svým jednáním, ale i svou nedbalostí či nerozvážností.“

30. Ve věci týkající se nevyřízených věcí v bruselském soudním obvodu Kasační soud rozhodl, že prohlášením státu odpovědným za zavinění ve smyslu § 1382 a § 1383 občanského zákoníku, spočívající v tom, že *„nepřijal právní předpisy, které by soudní moci poskytly prostředky nezbytné k tomu, aby mohla účinně poskytovat veřejnou službu v oblasti spravedlnosti, zejména v souladu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy“*, neporušil odvolací soud žádné ustanovení vnitrostátního ani mezinárodního práva (rozsudek Kasačního soudu ze dne 28. 9. 2006, sp. zn. C. 02.05.70.F).

31. Kasační soud výslovně uznává, že náhrada újmy, na kterou může mít obviněný nárok podle čl. 6 a 13 Úmluvy v případě překročení přiměřené délky trestního řízení, stanovené vyšetřujícími soudy v rámci vyřízení věci, může spočívat v náhradě škody vč. úroků, kterou je třeba uplatnit u civilního soudu (rozsudek kasačního soudu ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. P.14.1146.N; rozsudek Kasačního soudu ze dne 1. 3. 2016, P.15.1272.N).

(...)

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

NAMÍTANÉ PORUŠENÍ ČL. 13 VE SPOJENÍ S ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

47. Stěžovatel namítá, že prostředek nápravy, který uplatnil u civilních soudů z důvodu nepřiměřené délky řízení vedeného proti němu, nebyl v praxi účinný. Dovolává se v této souvislosti čl. 13 ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy, které znějí následovně:

Čl. 6 odst. 1

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla ... v přiměřené lhůtě projednána ... soudem ..., který rozhodne ... o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu ... “

Čl. 13

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

A. K přijatelnosti

48. Soud konstatuje, že řízení, o němž rozhodl odvolací soud v rozsudku ze dne 12. 3. 2020 a které

bylo ukončeno rozsudkem Kasačního soudu ze dne 1. 4. 2021, je součástí výkonu jeho rozsudku ze dne 28. 10. 2014. V této souvislosti konstatuje, že Výbor ministrů ukončil přezkum rozsudku ve věci Panju, neboť má za to, že belgické orgány přijaly individuální a obecná opatření požadovaná čl. 46 odst. 1 Úmluvy ... Ve světle těchto úvah se Soud domnívá, že musí *proprio motu* (z vlastní iniciativy – pozn. autora anotace) přezkoumat, zda je jediným cílem této stížnosti výkon jeho rozsudku ze dne 28. 10. 2014, přičemž v takovém případě by čl. 46 Úmluvy v zásadě bránil jejímu přezkumu.

49. Soud připomíná, že nemá pravomoc zkoumat, zda smluvní stát dodržel povinnosti, které mu ukládá rozsudek vydaný v jeho případě. Nic však nebrání Soudu projednat následnou stížnost, v níž je nastolena nová otázka, jež nebyla v rámci dotčeného rozsudku řešena [obecné zásady jsou uvedeny v rozsudku velkého senátu ze dne 5. 2. 2008, Bochan proti Ukrajině (č. 2), č. 22251/08, bod 35 a v rozsudku velkého senátu ze dne 11. 7. 2017, Moreira Ferreira proti Portugalsku (č. 2), č. 19867/12, body 47–48].

50. Stížnost se týká zamítnutí nároku stěžovatele na náhradu nemajetkové újmy a škody, které mu měly vzniknout v důsledku nepřiměřené délky trestního řízení, kterou Soud konstatoval mimo jiné ve svém rozsudku ze dne 28. 10. 2014. Z toho vyplývá, že údajná neúčinnost této žaloby podané po tomto datu představuje novou skutečnost ve vztahu k tomuto rozsudku.

51. V důsledku toho má Soud za to, že čl. 46 Úmluvy mu nebrání v posouzení nové stížnosti, založené na čl. 13 ve spojení s čl. 6 Úmluvy.

52. Soud zjistil, že stížnost není zjevně neopodstatněná nebo nepřijatelná z jakéhokoli jiného důvodu uvedeného v čl. 35 Úmluvy, a prohlašuje ji za přijatelnou.

B. K věci samé

(...)

2. Posouzení Soudu

a) Připomenutí relevantní judikatury

58. Soud připomíná, že vnitrostátní prostředky nápravy, které má jednotlivec k dispozici ke stížnosti na nepřiměřenou délku řízení, jsou „účinné“ ve smyslu čl. 13 Úmluvy, pokud umožňují buď dosáhnout včasějšího rozhodnutí soudu, u něhož byla žaloba podána, nebo poskytnout jednotlivci přiměřenou náhradu újmy za již vzniklé průtahy. Ustanovení čl. 13 tedy v tomto ohledu poskytuje možnost se těchto prostředků domáhat (viz rozsudek velkého senátu ze dne 20. 10. 2000, Kudła proti Polsku, č. 30210/96, bod 159; rozhodnutí velkého senátu ze dne 11. 9. 2022, Mifsud proti Francii, č. 57220/00, bod 17; rozsudek velkého senátu ze dne 8. 6. 2006, Sürmeli proti Německu, č. 75529/01, bod 99; a rozsudek velkého senátu ze dne 10. 9. 2010, McFarlane proti Irsku, č. 31333/06, bod 108). Nicméně je zřejmé, že v zemích, kde již dochází k porušením Úmluvy spojeným s délkou řízení, nemusí náprava zaměřená pouze na urychlení řízení, ačkoli je do budoucna žádoucí, postačovat k řešení situace, kdy je zřejmé, že řízení již trvá nepřiměřeně dlouho (rozsudek velkého senátu ze dne 28. 3. 2006, Cocchiarella proti Itálii, č. 64886/01, bod 76).

59. Soud má za to, že uložení mírnějšího trestu nebo jeho snížení z důvodu nepřiměřené délky řízení by mohlo představovat adekvátní uznání pochybení a nápravu, pokud bude snížení trestu přiznáno výslovným a ověřitelným způsobem. Za této situace je třeba dospět k závěru, že stěžovatelé ztratili postavení oběti ve smyslu čl. 34 Úmluvy (viz mj. rozsudek ze dne 20. 6. 2019, Chiarello proti Německu, č. 497/17, body 54–59 a tam cit. odkazy). Soud proto při několika příležitostech poznamenal, že porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy mohlo být adekvátně napraveno belgickými soudy

aplikujícími čl. 21ter úvodní části trestního řádu (rozhodnutí ze dne 9. 10. 2007, Beheyte proti Belgii, č. 41881/02; rozsudek ze dne 20. 9. 2011, Ullens de Schooten a Rezabek proti Belgii, č. 3989/07 a 38353/07, bod 72; rozhodnutí ze dne 5. 9. 2017, G. S. proti Belgii, č. 79267/16, body 16 a 30; a rozhodnutí ze dne 28. 9. 2017, Losfeld proti Belgii, č. 39304/11, bod 25).

60. Ve stejném duchu se Soud domnívá, že zrušení trestu z důvodu překročení přiměřené délky trestního řízení lze považovat za přiměřenou nápravu údajného porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy a vede stejným způsobem ke ztrátě postavení oběti (rozhodnutí ze dne 15. 5. 2012, Rautonen proti Finsku, č. 26813/09, body 23–29).

61. Oproti tomu uplynutí promlčecí doby pro podání obžaloby nebylo posouzeno jako adekvátní prostředek nápravy proti nepřiměřené délce trestního řízení ve smyslu judikatury Soudu (rozsudek ze dne 2. 7. 2019, Abboud proti Belgii, č. 29119/13, body 31–32). Promlčecí lhůty jsou totiž stanoveny zákonem a automaticky vedou k zastavení řízení. Kromě toho, uplynutí promlčecí lhůty neznamená formální uznání porušení práva na rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

62. Podle Soudu státy mohou zavést takový prostředek nápravy umožňující náhradu újmy v případech nepřiměřené délky soudních řízení, který není považován za neúčinný z pohledu čl. 13 Úmluvy [rozsudek velkého senátu ze dne 28. 3. 2006, Scordino proti Itálii (č. 1), č. 36813/97, bod 187]. Tento závěr je však platný pouze za předpokladu, že žaloba na náhradu vzniklé újmy je sama o sobě účinným prostředkem, který umožňuje postihnout nepřiměřenou délku soudního řízení (Mifsud proti Francii, cit. výše, bod 17).

63. Soud stanovil několik základních kritérií pro ověření účinnosti prostředků nápravy umožňujících náhradu újmy za nepřiměřenou délku řízení [Scordino proti Itálii (č. 1), cit. výše, body 195 a 204–207; rozsudek ze dne 15. 1. 2009, Bourdov proti Rusku (č. 2), č. 33509/04, bod 99; McFarlane proti Irsku, cit. výše, bod 108; rozsudek ze dne 29. 1. 2016, Valada Matos das Neves proti Portugalsku, č. 73798/13, bod 73; a rozsudek ze dne 10. 4. 2018, Brudan proti Rumunsku, č. 75717/14, bod 69]. Tato kritéria jsou následující:

a) o žalobě na náhradu újmy musí být rozhodnuto v přiměřené lhůtě;

b) procesní pravidla, jimiž se žaloba na náhradu újmy řídí, musejí být v souladu se zásadami spravedlnosti zaručenými čl. 6 Úmluvy;

c) pravidla o soudních výdajích nesmějí nadměrně zatěžovat strany sporu, jejichž žaloba je opodstatněná;

d) výše náhrady újmy nesmí být nepřiměřeně nízká ve vztahu k částkám přiznaným Soudem v podobných případech;

e) odškodnění musí být vyplaceno neprodleně, v zásadě nejpozději do šesti měsíců ode dne, kdy se rozhodnutí o přiznání částky stalo vykonatelným.

64. Podle názoru Soudu je vhodné vycházet z pevné, byť vyvratitelné domněnky, že nepřiměřená délka řízení způsobuje nemajetkovou újmu. Soud však připouští, že v určitých případech vede délka řízení pouze k nemajetkové újmě minimálního rozsahu nebo k ní dokonce nevede vůbec, za předpokladu, že vnitrostátní soud v tomto ohledu dostatečně odůvodní své rozhodnutí [Cocchiarella proti Itálii, cit. výše, bod 95; a Scordino proti Itálii (č. 1), cit. výše, bod 204].

65. Soud tedy připustil, že nemajetková újma by neměla být nahrazena v případě omezeného dopadu sporu na stěžovatele (rozhodnutí ze dne 25. 11. 2004, Nardone proti Itálii, č. 34368/02; a rozsudek ze dne 19. 12. 2006, Šedý proti Slovensku, č. 72237/01, body 90–92). Soud stejně tak akceptoval, že

je třeba vzít v úvahu, že stěžovatel v nemalé míře využíval soudní řízení, což nutně ovlivnilo jeho vnímání újmy vyplývající z nepřiměřené délky řízení (rozsudek ze dne 30. 9. 2010, Žirovnický proti České republice, č. 23661/03, body 117–118). V těchto případech měl Soud za to, že dotyční stěžovatelé ztratili postavení oběti ve smyslu čl. 34 Úmluvy.

66. Pokud se jedná o škodu způsobenou překročením přiměřené délky trestního řízení, Soud upřesnil, že škoda spočívá ve ztrátách skutečně utrpěných jako přímém důsledku údajného porušení (rozsudek ze dne 6. 4. 2000, Comingersoll S.A. proti Portugalsku, č. 35382/97, bod 29) a že v této věci má vnitrostátní soud zjevně lepší možnost určit její existenci a výši [Scordino (č. 1) proti Itálii, cit. výše, bod 203].

b) Použití na projednávanou věc

67. Soud připomíná, že čl. 13 Úmluvy vyžaduje nápravu podle vnitrostátního práva pouze ve vztahu ke stížnostem, které lze podle Úmluvy považovat za „hájitelné“ (viz, mimo jiné, rozsudek ze dne 27. 4. 1988, Boyle a Rice proti Spojenému království, bod 52; a rozsudek velkého senátu ze dne 23. 2. 2017, De Tommaso proti Itálii, č. 43395/09, bod 180).

68. V projednávané věci Soud ve svém rozsudku ze dne 28. 10. 2014 konstatoval, že řízení překročila přiměřenou délku v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Odvolací soud poté zastavil trestní řízení proti stěžovateli s odůvodněním, že tato nepřiměřená délka řízení znemožňuje výkon práva na obhajobu a že tím došlo k nenapravitelnému porušení práva na spravedlivý proces ... Stěžovatel proto měl „hájitelnou“ stížnost podle čl. 13 Úmluvy (viz Panju proti Belgii, cit. výše, bod 52).

69. Soud poznamenává, že v návaznosti na jeho rozsudek ze dne 28. 10. 2014 podal stěžovatel žalobu z titulu občanskoprávní odpovědnosti proti belgickému státu na základě § 1382 a § 1383 občanského zákoníku, jíž požadoval náhradu újmy utrpěné v důsledku nepřiměřené délky řízení.

70. Soud bere na vědomí, že odvolací soud zamítl odvolání stěžovatele ... a že opravný prostředek proti tomuto rozsudku byl zamítnut ... Poté, co odvolací soud konstatoval pochybení belgického státu kvůli této nepřiměřené délce, usoudil, že nemajetková újma, které se stěžovatel dovolává, byla kompenzována již zastavením řízení ... Pokud jde o škodu uplatněnou stěžovatelem, odvolací soud rozhodl, že tato nevyplývá z délky trestního řízení, ale pramení z opožděného navrácení majetku a zlata zabaveného na základě nařízení Poradního senátu ze dne 10. 5. 2011, který konstatoval existenci vad řízení ...

71. Kasační soud zamítl dovolání stěžovatele s tím, že posouzení otázky náhrady újmy přísluší soudu prvního stupně a že námitka, založená na předpokladu, že zastavení trestního řízení nemůže zajistit plnou náhradu újmy, nemá oporu v právu ...

72. Soud se v návaznosti na Kasační soud domnívá, že zastavení řízení může představovat přiměřený prostředek nápravy proti překročení přiměřené délky řízení dle čl. 13 Úmluvy, neboť v belgickém právu to znamená konstatování nenapravitelného zásahu do práva na spravedlivý proces a definitivní konec řízení, jakož i vytýkaného prodlení ...

73. V projednávané věci nemá Soud důvod zpochybňovat posouzení odvolacího soudu, podle kterého zastavení trestního řízení postavilo stěžovatele do situace přinejmenším stejně příznivé, jako kdyby překročení přiměřené délky řízení nebylo konstatováno.

74. Soud se nemůže ztotožnit s názorem stěžovatele, který namítá, že belgické soudy mu měly přiznat kromě zastavení řízení i peněžitou náhradu. Takový výklad čl. 13 Úmluvy skutečně nelze dovodit z judikatury Soudu, která je založena na „možnosti výběru“ (viz bod 58 výše).

75. Soud dále připomíná, že již rozhodl, že výrazné snížení trestu (bod 59 výše) nebo jeho zrušení soudem prvního stupně (bod 60 výše) z důvodu překročení přiměřené délky řízení může představovat přiměřený prostředek nápravy a mít za následek ztrátu postavení oběti porušení práva. Stejný závěr lze *a fortiori* (tím spíše – pozn. autora anotace) dovodit v případě zastavení trestního řízení.

76. Dále je nezbytné poznamenat, že stěžovatel neobdržel náhradu vzniklé újmy ze strany vnitrostátních soudů proto, že by ji pravidla vnitrostátního práva ... vylučovala, nýbrž z důvodu, že neprokázal její vznik v souladu s těmito pravidly. Kasační soud v tomto případě připomněl, že bylo na soudci, kterému napadla žaloba založená na § 1382 občanského zákoníku, aby prověřil, zda zastavení trestního řízení dostatečně nahrazuje újmu vzniklou překročením přiměřené délky řízení ... Jinými slovy z toho vyplývá, že belgické právo nebrání přiznání náhrady újmy vedle zastavení trestního řízení, pokud by zastavení dostatečně nekompensovalo újmu, která byla prokázána.

77. Konečně stěžovatel vytýká soudcům odvolacího soudu, že neprovedli *in concreto* posouzení náhrady škody způsobené pozdním vrácením zablokovaných aktiv a zabaveného zlata (bod 54 výše). Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu Soud poznamenává, že tato škoda nevyplývá z nepřiměřené délky trestního řízení zahájeného proti stěžovateli v roce 2002, ale vyplývá z prodlení s navrácením majetku a zlata zabaveného po zjištění nesprávnosti postupu Poradním senátem dne 10. 5. 2011 ... Odvolací soud měl za to, že ačkoli stěžovatel oprávněně kritizoval toto opožděné navrácení, ke kterému došlo na začátku roku 2013 ... , nedokázal prokázat existenci škody mu vzniklé ani nepředložil dokumenty, které by její existenci mohly prokázat ...

78. S ohledem na zjištění předložená odvolacím soudem, která byla přezkoumána Kasačním soudem, Soud nevidí důvod, aby shledal, že stěžovatel neměl k dispozici účinný prostředek nápravy k získání náhrady újmy údajně vzniklé v důsledku překročení přiměřené délky řízení, jak konstatoval ve svém rozsudku ze dne 28. 10. 2014.

79. Vzhledem k výše uvedenému nedošlo k porušení čl. 13 ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

VÝROK

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *Prohlašuje* stížnost za přijatelnou;

2. *Rozhoduje*, že nedošlo k porušení čl. 13 ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

(...)

(Zpracovali: JUDr. Pavel Simon a JUDr. Zdeněk Nový)